dencilik ve kerestecilik", ikincisini "metal işçiliği ve marangozluk", üçüncüsünü ise "bunların kullanılması" olarak belirtir (Laertios, 1964; s. 162). Burada sanat ve zanaat deyimlerinin açıklanması yerinde olacaktır. Bilindiği gibi sanat maddi beklentiden uzak olarak yapılırken zanaat maddi beklentiyle yapılır. Sanat eserinin bir başka benzeri yokken zanaat eserinin pek çok benzeri mevcuttur. Sanatçı her defasında özgün eserler üretirken zanaatçı aynı ürünü birçok kez tekrarlar. Sanat ve zanaat arasındaki en temel benzerlik ise her ikisinin de yetenek ve emek gerektiriyor olmasıdır. Platon yukarıdaki belirlemesinde sanat ve zanaat'ı benzer yönlerine göre değerlendirmiş ve tek bir adla sanat olarak yazmıştır.

Platon'un bu belirlemesi müzik sanatına uyarlanacak olursa şunları söyleyebiliriz. Herhangi bir müzik türü için bir çalgı yapımında, çalgının yapılacağı hammaddeyi üretmek Platon'un "madencilik ve kerestecilik" olarak belirlediği birinci sınıflandırmaya uygun olur. Bu hammaddeye şekil vermek ve onu bir çalgı haline dönüştürmek Platon'un "metal işçiliği ve marangozluk" olarak belirlediği ikinci sınıflandırmaya uygun olur. Son olarak şekil verilen bu çalgının çalınma teknikleri ve kullanımı ise Platon'un "bunların kullanılması" olarak belirlediği üçüncü sınıflandırmaya uygundur.

Platon'a göre söz müziğin bileşenidir ve müzik mutlaka sözlü olmalıdır. Bu savını daha da ileri götürerek Platon "Sadece flüt ve kitharanın olduğu müziği kullanmak yüksek oranda zevksiz ve sadece hokkabazlara yakışan bir şeydir" (Platon IV / 1994: 120 Legg. II 670 a) ifadelerini kullanmıştır. Bu katı kuralı savunan Platon sözün müzikte olması gereken konumunu ise Söz, ritim ve melodiyi değil de, ritim ve melodi mutlaka sözü takip etmelidir" (Platon III/1994: 166 [Rep. III 400a]) olarak ifade eder.

Kuşkusuz Platon'un bu konudaki felsefesi tartışmaya açıktır, günümüzde çalgısal müziğin daha az önemli olduğu kesinlikle söylenemez. Örneğin, sadece çalgıyla yapılan müziğe saf müzik denilmesi ve müziğin içine söz girdiği zaman onun saf müzik olmaktan çıktığı düşüncesi Platon'un sözsüz müziğin sadece hokkabazlara yakışır bir şey olduğu görüşünün tam aksini iddia etmektedir. Burada şu soru akla gelebilir insan sesiyle yapılan sözlü müzikte de melodi yok mudur? Bu sorunun cevabını şu şekilde vermek mümkündür. Eğer insan sesi sadece bir çalgı olma amacıyla kullanılmışsa; yani içinde söz yoksa, o zaman bu müziğe de saf müzik diyebiliriz. Ancak insan sesiyle yapılan müziğin içine söz de dahil edilmişse o zaman bu saf müzik değildir. Çünkü onun içerisinde artık söz de vardır ve o müziği dinleyen kişi melodiden farklı olarak sözleri ve o sözlerdeki anlamları da düşünür. Yani bir nokta da onun dinlediği saf müzik değildir artık. Saf müzik hakkındaki görüşler ilk kez filozof Pisagor tarafından ortaya atılmıştır. Onun bu görüşlerine kitabın Pisagor'a ayrılan bölümünde ayrıntılı olarak yer verileceği için bu bölümdü ayrıntılar verilmemiştir.

Saf müzik hakkında önemli değerlendirmelerde bulunan müzik filozoflarından birisi de Kivy'dir (1934 – 2017). Sözlü müziğe göre saf müziğin (çalgısal müzik) daha az dinlendiğine dikkat çeken Kivy, saf müziğin söz içermemesinin müziğe daha özgün bir güç verdiğinden bahsederek insanı özgürleştirdiğini belirtmiştir (Kivy, 2002, s. 256 – 263). Kivy'nin bu belirlemesinden de anlaşılacağı üzere, Kivy Platon'un sözlü müziğin yüceliği hakkındaki düşüncesinin tam aksini savunmaktadır. Kivy'nin müzik felsefesi kitabı hakkındaki bilgiler kendisi için ayrılan bölümünde ayrıntılı olarak verilecektir.

Biz yine Platon'la devam edelim. Platon müziğin iyi olduğu gibi kötü olabileceğini savunan görüşleriyle de bilinir. Müziğin insanı yumuşattığından bahseden Platon, özellikle yöneticilerin müzikle ilgilenmeleri durumunda yumuşayacaklarını daha yufka yürekli olacaklarını ve yönetim için gerekli olan disiplini sağlayamayacaklarını ileri sürer. Merhametli olmak kuşkusuz önemlidir. Merhametli liderler olması onların yönetim zaafiyetine yol açabileceği yönündeki düşünce bir noktaya kadar doğru sayılabilir. Bu görüşü destekler nitelikte atasözlerimiz de vardır; bunlardan birisi "merhametten maraz doğar" olarak bilinir. Ancak şunu da unutmamak gerekir ki, aşırıya kaçmadığı sürece merhamet duygusunun liderlerde bulunması onlarda yönetim zaafiyetine yol açmayacağı gibi tam tersine onların daha iyi bir yönetici olmalarına da yardımcı olacaktır.

Yasalar adlı kitabında Platon, FLAVTA olarak bahsettiği üflemeli çalgı için, "Flavta ve dans, zayıf ve korku dolu ruhların kalp çarpıntısını ya da çılgın haretlerini dinginleştirerek kişileri kendine getirir" (Platon, 2007; 262).

KINDÎ (MS 801 – 873) (ALKİNDUS - EBU YUSUF YAKUB BİN İSHAK EL – SEBBAH EL – KINDÎ)

Kendisinden yaklaşık 1200 yıl önce yaşamış olan Psyhgoras'ın evren ve müzik ilişkisini yeniden sentezlemiş olan Kındî, müziği kozmozun bir ifadesi olarak ele almıştır. Evrendeki kusursuz düzenin insan bedenindeki yansıması ile müziği ilişkilendirmiş ve müzikteki ritim ve melodinin aynısının gök cisimlerinde ve evrende de var olduğuna dikkat çekmiştir. Alkindus adıyla da tanıdığımız Kındî, Platon, Aristoteles ve Plotinus'un görüşlerini sentezlemiştir. Ona göre felsefenin yöntemi kanıtlama, kanıtlamayla hedeflenen şeyin maddeye biçim kazandırarak özü bilme ve amacın ise Tanrı'ya erişmedir. Kındî'ye göre felsefi bilginin ilk basamağı akıl yürütmedir.

Kindî müziğin teorisiyle ilgili olarak da önemli çalışmalar yapmıştır. Bu eserlerin isimlerini şöylece sıralayabiliriz: 1-Kitâbü'l-a'zam fi't-te'lîf. 2-Risâle fî nisebi'z-zamâniyye. 3-Risâle fî sınâati'l-akvâli'l-adediyye. 4-Risâle fî hubr sınâati't-te'lîf. 5-Kitâbü'l-Musavvitâti'l-veteriyye min zâti'l-veteri'l-vâhid ilâ zâti'l-aşrâti'l-evtâr. 6-Risâle fi'l-luhûn ve'n-nağam ellefehâ li-Ahmed İbn

Mu'tasım. 7-Muhtasarü'l-mûsîka fi te'lîfi'n-negam ve san'ati'l-ûd ellefehâ li-Ahmed İbn Mu'tasım. 8-Risâle fi eczâ hubriyye fi'l-mûsîka 9-Risâle fi'l-medhal ilâ sınâati'l-mûsîka. 10-Risâle fi kısmeti'l-kānûn. Kındî bu risalelerinde müzikle tedaviden de bahsetmiştir.

El Kindî, udun dört teli ile diğer dörtlemelerin (dört mevsim, dört element, vücudun dört sıvısı, rüzgârların yönü, ayın evreleri vb) ilişkili olduğunu ileri sürmüştür (Adamson 2007).

Hipokrat'ın (MÖ 460 – 370) insan vücudunun dört sıvıdan oluştuğu savını benimseyen Kındî, bunu udun dört teline uyarlamıştır. Bilindiği gibi vücudu oluşturan dört sıvı kan, balgam, sarı safra ve kara safradır. Kındî bunlardan sarı safrayı udun zir teliyle, kanı udun mesna teliyle, balgamı meslet teliyle ve kra safrayı da bam teliyle ilişkilendirerek, bu tellerin ilgili oldukları sıvıyı arttırdığı iddiasında bulunmuştur. Bu sav doğrultusunda vücutta eksikliği tespit edilen sıvı için udun ilgili telini kullanarak müzikle tedavi uygulamıştır. Bu teller bağırsak veya ibrişimden yapılmış tellerdir. Bu tellerden, bam teli siyah, mesles teli beyaz, mesna teli kırmızı ve zir teli ise sarı renklidir.

Sonuçta, örneklme alınan beş filozofun müzik hakkındaki görüşlerinde benzer ve farklı yönlerin bulunduğu görülür. Tüm bu farklı ve benzer yönlerin yorumlandığı bu çalışmanın, müzik hakkında oluşturulacak ve geliştirilecek olan yeni felsefi görüşlere ışık tutacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

Adamson P. Great medieval thinkers: Al-Kindi. Oxford University Press 2007, p.173

Burton, W, Conficues, translated by Watson Burton, (2007), "The Analects of Confucius", Colombia University Press, New York.

Christopher Macklin (2010) Musical Irrationality in the Shadow of Pythagoras, Contemporary Music Review, 29:4, 387-393, DOI: 10.1080/07494467.2010.587316

Demiralp, D. (2008). Sokrates Etiği ve Sanat. *AÜİFD XLIX*, 2, 237-243, (15 Eylül 2013). http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/37/1144/13416.pdf.

Kathleen E. Nelson; (2011), Percy Grainger and the 'Musical Confucius' Kathleen E. Nelson To cite this article: Kathleen E. Nelson (2011) Percy Grainger and the 'Musical Confucius', Musicology Australia, 33:1, 15-27 To link to this article: https://doi.org/10.1080/08145857.2011.576646 Published online: 29 Jun 2011.

Kolukırık, Kubilay, (2014), "Bir İslâm Filozofu Olan Farâbî'nin Müzik Yönü", Ahi Evran üniversitesi YAYINLARI, }ERUIFD [2014 / 2, SAYI: 19, SAYFA: 29-53]

Legge, J, Conficues, translated by James Legge, (2020), "The Analects", boks 3, 4, 7, 8, 12, 14, 15, https://b-ok.cc/book/783711/bd64d0

Akar, Birdal, (2017), "Konfüçyüs – Sözler", Ötüken neşriyat, İstanbul

Ji, Yue, (2008), "Confucius On Music Education", Nebula 5.1/5.2,

https://cdn.atria.nl/ezines/IAV_607294/IAV_607294_2010_3/Yue.pdf

Ülger, Billur, (2017), "Konfüçyüsçülüğün Sanata Bakış Açısı ve Bir Kültür Üretimi Olarak Popüler Müzik: Konfüçyüs'ün Mesajı Kırmızıgül İle Somutlaşıyor", Trakya Üniversitesi Tekirdağ Meslek Yüksekokulu, Tekirdağ

Platt, Colin, (1978), "The Atlas of Mediavalman", Crown Publishers, Inc. One Park Avenue, New York.

Laertios, Diogenes, Çev; Candan Şentuna, "Ünlü Filozofların Yaşamları ve Öğretileri", Oxfort University Press.

Platon. (1990). Sobraniye Soçineniy (Eserler) (Cilt 1). Moskva: Mısl.

Platon. III/(1994). Sobraniye Soçineniy (Eserler) (Cilt 3). Moskva: Mısl.

Platon. IV/(1994). Sobraniye Soçineniy (Eserler) (Cilt 4). Moskva: Mısl.

Papadopoulos, A. 2002. "Mathematics and Music Theory: From Pythagoras to Rameau",

Springer-Verlag New York, 24.1: 65-73

Çoraklı, Ekin, (2018), "Sözlü ve Sözsüz Müzik Üzerine Felsefi Bir Karşılaştırma", Art Sanat, Sayı 9, Abant İzzet baysal Üniversitesi, Bolu.

Kivy, P. 2002. *Introduction to a Philosophy of Music*, New York: Oxford University Press.

Sarıboğa, Bahar, (2017), "Antik Yunan Toplumunda ve Felsefesinde Müzik ve Flüt Çalgısı", https://www.facebook.com/notes/bahar-sar%C4%B1bo%C4%9Fa/antik-yunan-toplumunda-ve-felsefesinde-m%C3%BCzik-ve-fl%C3%BCt-%C3%A7algisi-yazar-bahar-sarıbo%C4%9F/1939405292997260/

https://tr.wikipedia.org/wiki/Pisagor

Wallace, W, Robert, (2015), "Reconstrusting Damon, Music, Wisdom Teaching and Politics and Perikle's Athens", Oxford University Press.

OKUNMASI ÖNERİLEN BAZI MAKALELER

1) **Confucius On Music Education.**

By Ji Yue

In the Western world, when one talks of the history of music education, typically she traces it back to the Renaissance. However, in East Asia, there is a completely different view: Confucius, who lived twenty-five centuries ago1 and was a grand master of music education. Essentially he had told us everything we need for music education. In this article, we collect a number of his sayings on music education to demonstrate this point.

Importance of Music Education

The most famous saying of Confucius on music education might be: "To educate somebody, you should start from poems, emphasize on ceremonies, and finish with music."2 In other words, one cannot expect to become educated without learning music. If you are familiar with the culture of ancient Chinese society, you can easily see from this saying how highly regarded music education was, because the "finish" of something is usually associated with greater significance than other parts. In fact, Confucius always taught his students the "six arts" 3, the most crucial knowledge and skills in ancient China. These six arts were (in decreasing order of importance): ceremonies, music, shooting, driving, writing, and mathematics.4 Music was second only to ceremonies. Note that the ancient Chinese societies are called "society of ceremonies", because they were based on ceremonies, just as the Western societies are based on laws. Hence, the above statement of Confucius has put music education in a position with great importance.

2) Percy Grainger and the 'MusicalConfucius' **Kathleen E. Nelson To cite this article:** Kathleen E. Nelson (2011) Percy Grainger and the 'Musical Confucius', Musicology Australia, 33:1, 15-27

To link to this article: https://doi.org/10.1080/08145857.2011.576646

University of Sydney, Australia

The acquaintance between Arnold Dolmetsch and Percy Grainger spanned the last period of Dolmetsch's life. Grainger's interest in Dolmetsch's work resulted in him becoming active in supporting, assisting and finally—following Dolmetsch's death—bringing to fruition the publication of three viol consorts that Dolmetsch had revived and edited. Drawing particularly on correspondence in the Grainger Museum between Arnold or Mabel Dolmetsch and Grainger, this article includes discussion of Dolmetsch's intentions for publication, his selection of consorts, and Grainger's involvement in the project. The article seeks to shed new light on this part of Grainger's engagement with early music and attempts to illuminate Grainger's comparison of Dolmetsch with Confucius.

EĞİTİM yayınevi

"Türler, Biçimler ve Eser Analizleri I"

MÜZİK KÜLTÜRÜNE DAİR ÇEŞİTLİ GÖRÜŞLER-VI

Sıtkı AKARSU
Dilara Gözde ARAZ
Tutu AYDINOĞLU
Ebru BULUR
Mustafa Hilmi BULUT
Kibele KIVILCIM ÇİFTÇİ
Berat Talat KARAKOÇ
Elvan KARAKOÇ
Eda NAZLIMOĞLU
Serda TÜRKEL OTER
Hande TAŞÇEŞME
Pınar TURAN
Haluk YÜCEL

Editörler
Doç. Haluk YÜCEL
Prof. Dr. Serda TÜRKEL OTER

FİLOZOFLARIN MÜZİĞE BAKIŞI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Prof. Dr. Mustafa Hilmi BULUT[1]

Giriş

Ünlü filozofların müzik hakkındaki görüşlerini irdelemeyi ve karşılaştırmayı amaçlayan bu çalışmada M.Ö 551 – 479 yılları arasında yaşamış olan Çin Bilgesi Konfüçyüs, M.Ö 469 – 399 yılları arasında yaşamış olan Sokrates, M.Ö 428 – 343 yılları arasında yaşamış olan Platon (Eflatun), MÖ 570 – 495 yılları arasında yaşamış olan Pythagoras, MS 801 – 873 yılları arasında yaşamış olan Kındî olmak üzere MÖ ve MS yaşamış olan toplam beş filozof ele alınmıştır.

Doküman incelemesi yapılarak hazırlanan bu çalışmada izlenen yollar sırasıyla şu şekilde sıralanabilir. Öncelikle giriş bölümünde "The Attlas of Medieval Man" (Ortaçağ İnsanının Atlası) adıyla yayımlanmış olan kitapta XI. YY. dan XVI. YY'a kadar sınıflandırılmış olan "Art and Music" başlıklı bölüm Batı Avrupa üzerinden alıntılanmıştır. Bu alıntılama Orta Çağdaki beş yüzyılı Batı Avrupa müziğindeki gelişmeleri göstermek için yapılmıştır.

Ortaçağ boyunca müzikteki gelişmelerin belirlenmesi çalışmada yer verilen filozofların müzik hakkındaki düşüncelerine ait temel prensiplerin değerlendirilmesinde fikir verecek olması bakımından önemli görülmüştür. İkinci bölümde, örnekleme alınan filozofların müzik hakkındaki felsefi görüşleri üzerine yazılmış olan makalelerden yapılan alıntılar analitik bir yaklaşımla değerlendirilmiştir ve yorumlanmıştır

"The Attlas of Medieval Man", (Ortaçağ İnsanının Atlası) adlı kitapta XI. yy ve XV. yy arasındaki dönem, "Olaylar ve gelişmeler", "İnsanlar", "Teknoloji", "Din", "Mimari", "Sanat ve Müzik" ve Edebiyat ve Öğrenme" başlıkları altında sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma dünyayı sekiz bölgeye ayırarak yapılmıştır. Bu bölgeler "Batı Avrupa", "Uzak Doğu", "Güney Orta Asya", "Hindistan", "Yakın Doğu", "Doğu Avrupa", "Afrika" ve "Amerika" olarak ele alınmıştır.

1 Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Öğretim Üyesi

MÜZİK KÜLTÜRÜNE DAİR ÇEŞİTLİ GÖRÜŞLER VI

Editörler: Doç. Haluk YÜCEL, Prof. Dr. Serda TÜRKEL OTER

Genel Yayın Yönetmeni: Yusuf Ziya Aydoğan (yza@egitimyayinevi.com)
Genel Yayın Koordinatörü: Yusuf Yavuz (yusufyavuz@egitimyayinevi.com)
Sayfa Tasarımı: Eğitim Yayınevi Grafik Birimi
Kapak Tasarımı: Eğitim Yayınevi Grafik Birimi

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı
Yayıncı Sertifika No: 47830

ISBN: 978-625-7405-26-3
1. Baskı, Nisan 2021

Baskı Cilt
Bulut Dijital Matbaa Sanayi Ticaret Limited Şirketi
Musalla Bağları Mah. İnciköy Sok. 1/A Selçuklu / KONYA
Matbaa Sertifika No: 48120

Kütüphane Kimlik Kartı
MÜZİK KÜLTÜRÜNE DAİR ÇEŞİTLİ GÖRÜŞLER VI
Editörler: Doç. Haluk YÜCEL, Prof. Dr. Serda TÜRKEL OTER
237 s., 165x240 mm
Kaynakça var, dizin yok.
ISBN: 978-625-7405-26-3

Copyright © Bu kitabın Türkiye'deki her türlü yayın hakkı Eğitim Yayınevi'ne aittir. Bütün hakları saklıdır. Kitabın tamamı veya bir kısmı 5846 sayılı yasanın hükümlerine göre kitabı yayımlayan firmanın ve yazarlarının önceden izni olmadan elektronik/mekanik yolla, fotokopi yoluyla ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, yayımlanamaz.

EĞİTİM
yayınevi

Yayınevi Türkiye Ofis: İstanbul: Eğitim Yayınevi Tic. Ltd. Şti., Atakent mah. Yasemen sok. No: 4/B, Ümraniye, İstanbul, Türkiye

Konya: Eğitim Yayınevi Tic. Ltd. Şti., Şükran mah. Rampalı No: 107, Meram, Konya, Türkiye
+90 332 351 92 85, +90 533 151 50 42
bilgi@egitimyayinevi.com

Yayınevi Amerika Ofis: New York: Egitim Publishing Group, Inc.
P.O. Box 768/Armonk, New York, 10504-0768, United States of America
americaoffice@egitimyayinevi.com

Lojistik ve Sevkiyat Merkezi: Kitapmatik Lojistik ve Sevkiyat Merkezi, Fevzi Çakmak Mah. 10721 Sok. B Blok, No: 16/B, Safakent, Karatay, Konya, Türkiye
sevkiyat@egitimyayinevi.com

Kitabevi Şubesi: Eğitim Kitabevi, Şükran mah. Rampalı 121, Meram, Konya, Türkiye
+90 332 499 90 00
bilgi@egitimkitabevi.com

İnternet Satış: www.kitapmatik.com.tr
+90 537 512 43 00
bilgi@kitapmatik.com.tr

kitapmatik
internetteki kitapçınız
kitapmatik.com.tr

Atlasın XI. Yy için belirlemiş olduğu "sanat ve müzik" başlıklı bölüm incelendiğinde "Batı Avrupa" müziği için Guido d'Arezzo tarafından başlatılan şarkı söyleme pratikleri üzerine sistematik çalışmalardan bahsettiği görülür. Atlas, diğer bölgeler için bu çağda müzikle ilgili br belirlemede bulunmamıştır (Platt, 1978, s.53).

Atlasın XII. yy için belirlemiş olduğu "sanat ve müzik" başlıklı bölüm incelendiğinde "Batı Avrupa" müziği için Müziğin Paris Notre Dame'da iki ila dört bölümden oluşan müziğin gelişiminden bahseder ve bunun besteci Maitre Leonin tarafından Notre Dame'da aktif hale getirildiğinden bahseder (Platt, 1978, s.92).

Atlasın XIII. yy için belirlemiş olduğu "sanat ve müzik" başlıklı bölüm incelendiğinde "Batı Avrupa" müziği için İngiltere'de yaz kanonu – yaz şarkısı olarak bilinen "sumer icumen" den bahseder (Platt, 1978, s.141).

Atlasın XIV. yy için belirlemiş olduğu "sanat ve müzik" başlıklı bölüm incelendiğinde "Batı Avrupa" müziği için sadece Guillaume Machaut's"ars Nova" (Yeni Sanat) dan bahseder (Platt, 1978, s.193).

Atlasın XV. yy için belirlemiş olduğu "sanat ve müzik" başlıklı bölüm incelendiğinde "Batı Avrupa" müziği için ise İngiliz besteci Dunstable tarafından kontrpuanın gelişiminden (Development of counterpoint by Dunstable, English Composer) bahseder (Platt, 1978, s.247).

Görüldüğü üzere, Medievalman'den alınan bu bilgiler müzik açısından son derece sınırlıdır. Bu atlas daha çok plastik sanatlara yönelik hazırlanmıştır. Atlasdan elde edilen bu bilgilerin XI, XII, XIII, XIV ve XV. yüz yılların tatamında „Batı Avrupa" müziği hakkında bilgiler içermektedir. Bu kitapta ise müzik coğrafi bölgelere göre ele alınmayıp, sadece onun varlığı, öğretimi ve öğrenimi hakkındaki filozofların öne sürdükleri düşünceler üzerinden yapılandırılmıştır.

Çalışmada örnekleme dahil edilen filozoflardan ilki MÖ 600'lü yıllarda yaşamış olan Çin Filozofu Konfüçyüs'tür. İkinci olarak örnekleme alınan isim MÖ 570 – 495 yılları arasında yaşamış olan Pisagor'dur.

Antik çağdan beri müzik ve mitoloji sözcüklerinin birlikte kullanıldığı çeşitli kaynaklarda belirtilmektedir. Yunan mitolojisinde müziğe ait pek çok bilgi yer almıştır. Bu nedenle, bu araştırma kitabında Yunan filozoflarının müzik hakkındaki düşüncelerine de yer verilmiş ve örnekleme dâhil edilmişlerdir. Bunlar MÖ 400'lü yıllarda yaşamış olan Sokrates ve Platon'dur.

Bilindiği üzere Müzik kelimesinin kökü eski Yunancadaki Mousa sözcüğünden gelir. Bu sözcük esin perileri anlamına gelir. Bu esin perilerinin dokuz tane olduğu bilinir. Bunlardan destana ve epik şiire[2] ilham verdiği söylenen KALLİOPE,

2 Yiğitlik konularını işleyen öykücü ve uzun şiir.

tarihi konulu şiirlere ilham veren KİLO, kutsal ve ilâhi şarkılar için ilham veren POLHYMNİA, müzik için ilham veren EUTERPE, dans için ilham veren TERPSİKHORE, âşk şiirlerine ilham veren ERATO, trajediler için ilham veren MELPOMENE, komedi şiirlerine ilham veren THALİA ve gök cisimler perisi olarak bilinen URANLA adlı perilerdir. Mitoloji sözcüğünün kökeni ise Yunancada masal, hikâye anlamına gelen MYTHOS ile söz anlamına gelen LOGOS sözcüklerinden gelir.

Son olarak çalışmada örnekleme alınan düşünür MS 801 – 873 yılları arasında yaşamış olan El Kındî'dir. Bu filozofların seçiminde yaşadıkları yıllar dikkate alınmış ve en yaşlı olandan başlanarak sıralanmıştır. Örneklemde toplam beş filozof yer almıştır. Bu çalışmanın yazımında beş filozof hakkında yazılmış ve yayımlanmış olan makaleler taranıp, onların müzik hakkındaki düşüncelerine yer verilenler seçilmiştir. Sonrasında bu makalelerdeki bilgiler analiz edilmiş yorumsamacı (hermenuetik) bir yaklaşımla değerlendirilmiştir.

KONFÜÇYÜS (M.Ö 551 – 479)

Ağırlıklı olarak ahlak ve siyaset felsefesi üzerine dayandırdığı bir öğretiye sahip olan Konfüçyüs[3]aynı zamanda Çin'in resmi dini olarak kabul edilen öğretilerin de kuramcısı olarak bilinir. En iyi insanın bilge insan olduğu görüşünü savunur. Kendisinin de bilge olmadığını düşünür. "Konfüçyüs, klasik bir şarkı hakkında, 'Müstehcen olmadan şen, acı vermeden melankolik' yorumunda bulunmuştur (Aktaran Ülger - Cleary 2000: 61).

Konfüçyüs'ün eğitim hakkında söylediği ünlü sözlerinden birisi şöyledir. "Birisini eğitmek için şiirden başlamanız, törenlere önem vermeniz ve son olarak müzikle bitirmeniz gerekir" *"To educate somebody, you should start from poems, emphasize on ceremonies, and finish with music."*

Konfüçyüs bu söylemiyle birisini eğitmekte önceliği müziğe vermemiş, onu ta üçüncü sıraya yerleştirmiştir. Birisini müzik öğretmeksizin eğitmenin mümkün olmadığına da vurgu yapan Konfüçyüs, önem sırasına göre altı sanat türünden bahseder bunlar tören, müzik, atıcılık, sürücülük, yazı ve matematiktir. *"the most crucial knowledge and skills in ancient China. These six arts were (in decreasing order of importance): ceremonies, music, shooting, driving, writing, and mathematics."* (Ji Yue, 2008; 128). Müzik eğitiminin önemi ile ilgili Konfüçyüs'ün bu değerlendirmelerine Ji (2008) tarafından yazılan bir makalede yer verilmiştir.

Ji, aynı makalede Konfüçyüs'ün müzik eğitiminin konuları hakkındaki görüşlerine de yer vermiştir. Konfüçyüs her şeyden önce öğretilen müziğin kaliteli iyi müzik olması gerektiğine dikkat çekmiştir. Müzik eğitiminin kimlere

3 Asıl adı Kong'dur. Kong-Fu-Zi yani büyük efendi anlamına gelen Çince unvan.

verilmesi gerektiği yönündeki bir soruyu Konfüçyüs, müzik eğitiminde kişiler arasında kesinlikle ayrımcılık yapılmaması gerektiği yönünde cevaplamıştır.

Konfüçyüs'ün müzik eğitiminin içeri hakkındaki temel görüşü iyi müzik öğretilmesi gerektiği yönündedir. Onun bu görüşü beraberinde iyi müzik nedir? Sorusunu da getirdiği için Konfüçyüs, bu soruya cevap arayarak işe başlamıştır. Onun bu soruya verdiği cavabı bugün biz, onun kendi çağındaki müzikler hakkındaki yorumlarından anlamaya çalışmaktayız. Yue, (2008) Konfüçyüs'ün muhtemelen Shao'dan hoşlandığından bahsederek, Shao'nun müziğinin hem iyi bir çağrışım (ikincil ifade) hem de artistik bir güzellikte olmasına bağlar. Nihayetinde, ona göre iyi müziğin standartları iki özellik taşımalıdır. Birincisi onun çağrıştırdığı şey yeterli derecede erdemli olmalıdır. İkincisi ise onun duyarlı ve içsel bir güzelliğe sahip olmasıdır.

Müzik eğitimin metodolojisi hakkında da Konfüçyüs'ün önemli belirlemeleri vardır. Bunlardan ilk sırada geleni öğrencilerin iyi motive edilmesi yönündeki görüşüdür. Müzik öğretiminin kademeli bir şekilde yapılması gerektiğine dikkat çeken Konfüçyüs, adım adım öğretim yapılmasının çok önemli olduğunu belirtmiştir.Aynı zamanda kendisi de iyi bir müzik öğreticisi olan Konfüçyüs'ün konuyla ilgili görüşlerinin alıntılandığı Yue'ye ait makalenin bir bölümünün orijinal olan halini kitabın ekler bölümünde okuyabilirsiniz.

Ji Yue, Konfiçyüs'ün müzik eğitimi hakkındaki görüşlerini açıklarken şu ifadeleri kullanmıştır "Batı dünyasında, müzik eğitiminin tarihinden bahsedildiğinde, önesans'a kadar izlenen bir süreç takip edilir. Doğu Asya'da ise durum farklıdır. Yaklaşık yirmi beş yüz yıl önce yaşamış müziğin ustası Konfüçyüs müzik eğitimi için ihtiyacımız olan her şeyi o zamandan anlatmıştı. Onun müzik eğitimiyle ilgili birkaç sözü aşağıdaki gibidir" (Yue, 200).

Konfüçyüs'ün Müzik Hakkındaki Sözleri

1. "Hayat, ıstırap ve keder verirse sükûneti müzikte arayınız"!
2. "Müzik gökle toprak arasında bir ahenktir".
3. "Bağlılık müziğin temelidir. Neşe ve memnuniyet ise müziğin memurlarıdır. Doğruluk merasimin cevheridir. Ciddiyet saygı ve nezaket merasimin sistemleridir".
4. Müzik mukaddes insanlara neşe verir ve insanın kalbini iyileştiren bir şeydir. İnsanlardaki derin etkiyi değiştirmesi dolayısıyla eski krallara onları ders olarak gösterirler.
5. Bir ülkenin doğru yönetilip yönetilmediğini, ahlak açısından yücelip yücelmediğini anlamak mı istiyorsunuz? O ülkenin musikisini dinleyiniz....
6. Bir milletin karakterini anlamak için, onların müziğine bakınız...

7. Bir toplumun müziği bozuldu mu, o toplumdaki pek çok şey bozulmuş demektir.

Konfüçyüs'ün müzik eğitiminin önemi, müzik eğitiminin nesneleri, müzik eğitiminin içeriği ve müzik eğitiminin metodolojisi hakkındaki görüşlerini de özetleyen Yue, bunları şu şekilde sıralamıştır.

Konfüçyüs müzik eğitiminin önemini "Antik Çin'de toplumlar tören topluluğu olarak anılır ve ikinci sırada müzik gelirdi, Batı toplumları yasalara dayalı iken, Çin toplumunda törenlerden hemen sonra müziğin yer alması onun ne kadar önemli olduğuna işaret eder" sözleriyle anlatmıştır.

Müzik eğitiminin kimlere verilmesi gerektiği konusunda da Konfüçyüs, müzik eğitiminin verilmesinde hiç bir ayrım yapılmaması gerektiğinden bahsederek, zengin yoksul ayrımı yapılmadan herkese bu eğitimin verilmesi gerektiğini savunmuştur. Yine müzik eğitiminin metodolojisi hakkında da önemli belirlemelerde bulunmuş olan Konfüçyüs, müzik öğretmenin en temel yollarından birisi olarak öğrencilerin motive edilmesine dikkat çeker. Yeni bir içeriğin öğrenilmesi için eski içeriklerin incelenmesi gerektiğine de vurguda bulunmuştur. You (2020), Konfüçyüs'ün bir keresinde iki öğrencinin sormuş olduğu aynı soruya farklı cevaplar verdiğinden, bu durumu izleyen üçüncü bir öğrencinin ona neden aynı soruyu farklı şekilde cevapladığını sorduğundan bahseder. Konfüçyüs üçüncü öğrenciye, onlara neden farklı cevaplar verdiğini şu şeilde açıklamıştır. İki öğrencinin farklı karakteristik özellikleri olduğu için her ikisine de farklı cevaplar verdim.

Bu bilgilerden sonra bu kitapta örneklem olarak alınmış olan makale Nelson (2011) tarafından yazılmış "Percy Grainger and the 'Musical Conficius'" adlı çalışmadır. Bu makalede Grainger, Dolmetsch'i[4] antik Çin Filozofu Konfüçyüs'e benzetmekte ve onun öğretisinden yola çıkarak günümüz müzik öğretim sorunlarının panzehiri olarak geleneksel değerleri ve geleneği ortaya koyduğundan söz etmektedir.

Konfüçyüs'ün geleneksel müzik öğretim yöntemlerini savunuyor olması nedeniyle bu makale «musical Conficius» adıyla yazılmıştır. Dolmetsch, yazmış olduğu bir yazıda hiç bir sanat türünün, geçmiş kuşakların başarılarını doğru olarak kavramaksızın sağlıklı gelişemeyeceğinden söz etmiş ve devamında müzik öğretimde günümüzde yaşanan kaosun temel sebebinin yanlış yönlendirilmiş deneyler peşinde koşan beyhude çabalar olduğuna dikkat çekmeye çalışmıştır. Hem Ji'nin hem de Nelson'un makalesi, okuyucunun erişimini kolaylaştırmak amacıyla orijinal halleriyle kitabın ekler kısmına konulmuştur.

4 Arnold Dolmetsch: 1858 Fransa doğumlu Bohemya oricinli müzik eğitimcisi ve çalgı yapımcısı.Londra Royal Colleauge of Music mezunu.

PYTHAGORAS (MÖ 570 - MÖ 495)

Tek tel üzerinde ses aralıklarını bulan Ptyhogoras'ın müzikle ilgili buluşları onun felsefesinde önemli bir yere sahiptir. Pisagor teoremi (hipotenüsün karesinin - dik açının karşısında yer alan, dik üçgenin en uzun kenarı - diğer iki kenarın karelerinin toplamına eşit - **a2 + b2 = c2**) onun en temel önermelerinden biridir. Sayıların babası olarak adlandırılır. Ona göre her şey matematikle ilgilidir ve matematik sayesinde her şey ölçülebilir.

Müzikte oktavlar arasındaki perde aralıklarının birbirleriyle olan matematiksel uyumundan yola çıkarak bunun Dünyayı açıklamak için iyi bir kanıt olacağını ileri süren Ptyhogoras, ayrıca, aritmetik ilişkilere sahip olan seslerin ve bu seslerin meydana getirdiği her bir hareketin insan ruhunda güçlü ve özel bir etki yarattığına inanmış ve uygun müziklerin ahlaki değeri olduğunu savunmuştur. Onun bu düşüncesi, günümüze kadar hem saf müzik hem de söz içeren müzikle ilgili yazılar üzerinde etkili olmuştur.

Özellikle rasyonalist düşünceden yola çıkan felsefeciler, müziğin Pisagor'un vurguladığı matematiksel yanını temel alan fikirler öne sürmüşlerdir. Örneğin besteci ve müzik teorisyeni olmanın yanı sıra düşünsel kimliği ile de öne çıkan Rameau, yaşadığı zamanında hâkim olan müziğin salt duygu ifade eden bir sanat olduğu düşüncesini de reddetmeyerek onun hem duygu ifade eden ve uyandıran hem de katı kuralları olan bir matematiksel ilim olduğunu söylemiştir. Rameau, tam sayıların sonsuz uzanışı ve doğadaki frekansların güzel bir şekilde var olmasını birbirine benzetir (Papadopoulos, 2002, s. 71).

Bütün hızla giden şeylerin ses çıkardığını belirten Ptyhgoras, evrendeki tüm gezegenlerin hareket ettiğinden bahisle yıldızların da da bir ses çıkardıklarını; bu sesin yüksekliğinin yıldızın merkezindeki ateşe olan uzaklığıyla orantılı olduğunu anlatır. Ona göre göklerin de bir musikisi vardır, ama bunu sıradan ölümlüler işitemezler. Pisagor'un gölgesinde müzikal mantıksızlık adlı makalesinde, Christopher Macklin, Pisagor'un, demircilerin uyumlu ses çıkaran örslerinin boyutlarının basit oranlarla ilişkili olmasından yola çıkarak bunu müzikteki uyumsuz seslerinin uyumlu düzenlenmesiyle ilişkilendirdiğinden bahseder (Macklin; 2010, s.24).

SOKRATES (M.Ö 469-399)

Platon'un hocasıdır. Yunan felsefesinin kurucularından olan Sokrates, felsefe tarihindeki ilk yöntem olarak bilinen elenchos (çürütme – sınamadan geçirme) yaklaşımını kullanarak felsefesini oluşturmuştur. Eski Yunancada sınamadan geçirmek anlamında olan elenchos yöntemi doğruluğuna şüphe duyulmayan bir sava karşı çeşitli sorular yönelterek, savın kendi içinde taşıdığı çelişkileri ortaya çıkarmayı amaçlayan düşünsel diyalektiktir. Sokrates bilgeliğin okuyarak

öğrenilecek bir şey olmadığını belirtmiş ve bilgeliğin ancak erdemli davranmanın bir sonucu olarak edinilebileceğini savunmuştur.

Sokrates, devlet yönetiminin de kanunla değil ahlâkla yönetileceğini belirterek bu fikrini, "Devletler kanunla değil, ahlâkla daha iyi yönetilirler" söyleminde bulunmuş ve "Bir toplum ahlâk ve hukuk içinde olmadığı zaman, vatandaşlar kendilerini bir çıkmaz içinde bulurlar. İnsanlar ya ahlâkî değer yargılarını veya hukuka olan saygılarını yitirirler" sözleriyle ifade etmiştir.

Babası Sofraniscus tarafından küçük yaşta müzik eğitimi de almış olan Sokrates, müziğin yanı sıra şiirde ve sporda da kendisini geliştirmişti. Kendisi de müzikle ilgilenmiş bir filozof olan Sokrates'in sanat hakkındaki değerlendirmesi "güzel insanlar, süslemeler, resimler ve heykeller, onları gördüğümüzde bize zevk verir. Güzel sesler, müzik, sohbetler ve öyküler de üzerimizde aynı etkiyi yaratır. Yani görme ve duyma yoluyla zevk aldığımız şeyler güzel olarak adlandırılır" (Demiralp, 2008: 4). Sokrates yine kendi öğrencisi olan Glaukon ile yaptığı müzik hakkındaki bir sohbette "bir biçimin güzelliği ya da çirkinliği, ritmin yerinde olup olmamasına bağlıdır. Sözün, müziğin, şeklin güzelliği, ritmin yerindeliği, bütün bunlar insanın saflığına bağlıdır" (Demiralp, 2008: 6). Sokrates'in müzikteki ritmin önemine yapmış olduğu bu vurgu, sadece müzikte ritmin ne derece önemli olduğuna işaret etmeyip aynı zamanda insanların saflığına da gönderimde bulunur.

PLATON (MÖ 427 – MÖ 347)

Bilginin üç türünden bahseden Yunan Filozofu Platon, bu bilgileri "uygulamalı bilgi", "yaratıcı bilgi" ve "kuramsal bilgi" olarak adlandırır. Platon örnek olarak ev ve gemi yapımıyla ilgili bilginin yaratıcı bilgi olduğunu ve gözle görülen eserler oldukları için bunların yaratıcı bilgi olduklarını belirtir. Flüt ya da kithara çalma ise uygulamalı bilgilerdir. Çünkü onların yarattığı şeyleri gözle görmek mümkün değildir. Son olarak geometri, uyum bilim ve yıldızbilim gibi bilgileri ise teorik bilgiye örnek göstererek, geometri uzmanının çizgilerin birbirine göre durumlarını incelediğini, uyum bilimcinin sesleri incelediğini ve yıldızbilimcinin ise yıldızları ve evreni incelediğini belirtir (Laertios, 1964, s.85). Platon'un bilgi hakkındaki bu sınıflandırmasında müziğin içinde yer aldığı uygulamalı bilimler kısmı hiç kuşkusuz diğer pek çok sanat dalını da kapsar.

Platon müziği üçe ayırır ve bunları "salt insan sesiyle yapılan müzik", "kithara eşliğinde yapılan müzik" ve "salt elle yapılan müzik" olarak sıralar. Bunlara örnek olarak birincisini şarkı söylemeyi, ikincisini çalarak şarkı söylemek yani hem elin (çalgı için) hem de insan sesinin kullanılmasıyla yapılan müziği ve son olarak sadece elin kullanılmasıyla (kithara çalarak) yapılan çalgısal müziği kasteder.

Platon genel anlamada ise sanatları üç gruba ayırır, bunlardan birincisini "ma-